

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ПРАВОВИЙ СТАТУС ОСОБИ”
(для спеціалістів)**

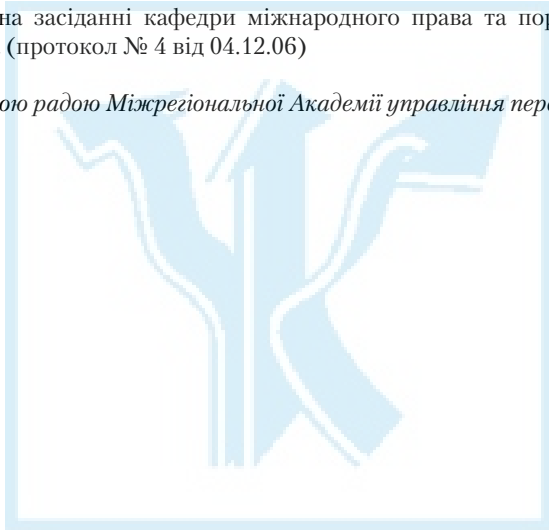
МАУП

Київ 2007

Підготовлено доцентом кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства *І. О. Шашковою-Журавель*

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства (протокол № 4 від 04.12.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Шашкова-Журавель І. О. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Правовий статус особи” (для спеціалістів). – К.: МАУП, 2006. – 21 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, зміст дисципліни, теми самостійної роботи студентів, методичні вказівки до виконання самостійної роботи, питання для самоконтролю, практичні завдання, тестові завдання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу в позааудиторний час.

Мета самостійної роботи студентів з дисципліни “Правовий статус особи” – сприяти опануванню в повному обсязі навчального матеріалу та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи з дисципліни “Правовий статус особи” полягає у засвоєнні студентами відповідних знань, їх закріпленні та систематизації, а також застосуванні при виконанні практичних завдань. Самостійна робота забезпечує підготовку студентів до поточних аудиторних занять.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Правовий статус особи” визначається навчальною програмою дисципліни, а також цими методичними матеріалами.

Основними формами самостійної роботи студентів з дисципліни “Правовий статус особи” є:

- 1) опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, обов’язкових і додаткових літературних джерел;
- 2) виконання домашніх завдань;
- 3) вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного вивчення;
- 4) підготовка до різних форм поточного контролю;
- 5) пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою;
- 6) написання реферату за заданою проблематикою;
- 7) аналітичний огляд наукових публікацій.

У процесі самостійної підготовки до практичних занять студенти повинні опрацювати лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати навчальну літературу, відповідні нормативно-правові акти. Перевірку засвоєння знань студенти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю, які охоплюють основні положення, що підлягають самостійному опрацюванню студентами відповідно до кожної, передбаченої для самостійного вивчення, теми дисципліни “Правовий статус особи”.

До кожної теми, що виносяться на самостійне вивчення, подано кілька тестових завдань для самоконтролю. Тестові завдання для са-

моконтролю складені відповідно до програми навчальної дисципліни “Правовий статус особи” для поточної перевірки знань студентів.

Виконуючи пропоновані завдання, студенти закріплюють знання про загальні та специфічні закономірності міжнародно-правового та національного захисту прав людини. При цьому вони спираються не лише на матеріал названого навчального курсу, а й використовують знання з порівняльного правознавства, конституційного права України та зарубіжних країн, міжнародного права, міжнародного права в галузі захисту прав людини та інших юридичних дисциплін, що допоможе студентам підготуватися до заліків та іспитів. Основна мета пропонованих тестів — сприяти засвоєнню студентами норм, основних принципів та інститутів, спрямованих на захист прав особи, що існують на універсальному та регіональному рівнях.

Мета домашнього завдання з дисципліни “Правовий статус особи” — сприяти закріпленню та поглибленню теоретичних знань та вмінь студента з питань, винесених для самостійного опрацювання. Поряд із вивченням законодавства доречно вивчати і аналізувати також практику його реалізації, обставини і причини прийняття актів, які вивчаються, ставлення до них практиків і громадськості. Обсяг об’єктів порівняльного вивчення має бути максимально вичерпним.

Практичні завдання до кожної теми, що підлягає самостійному засвоєнню, передбачають підготовку до тематичних колоквиумів, а також написання рефератів та доповідей за заданими питаннями.

При підготовці до тематичного колоквиуму вивченню підлягають міжнародно-правові акти, спрямовані на забезпечення захисту прав особи як універсального, так і регіонального рівнів, а також національне законодавство України та зарубіжних країн, що стосується регламентації правового статусу особи. Необхідно опрацювати рекомендовану основну та додаткову літературу за кожною темою, що передбачена для самостійного вивчення.

Одним із важливих засобів опанування знань є написання реферату. Написання реферату за заданою проблематикою необхідно починати з власного, добре продуманого вступу. У вступі визначається мета дослідження, встановлюються межі теми, що підлягає розгляду, визначаються методи її дослідження, а також практичне і теоретичне значення теми.

Основна частина роботи має містити зміст досліджуваної проблеми. Наслідком проведеного дослідження можуть бути пропозиції щодо національного законодавства про захист прав людини. У цьому випадку необхідно дати чітке обґрунтування того, чому саме таке рішення є єдино правильним.

Робота має завершуватися висновками.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів:

- оцінка “відмінно” — студент повно і всебічно розкриває питання теми, винесені на самостійне опрацювання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власний погляд щодо відповідної теми і може аргументовано її довести;
- оцінка “добре” — загалом рівень знань студента відповідає викладеному вище, але є деякі упущення при виконанні завдань, винесених на самостійне опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами;
- оцінка “задовільно” — студент розкрив питання, винесені на самостійне опрацювання, в загальних рисах, розуміє їх суть, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно і не самостійно;
- оцінка “незадовільно” — студент не в змозі дати відповідь на поставлене запитання або відповідь неправильна, студент не розуміє суті питання, не може зробити висновки.

ЗМІСТ
дисципліни
“ПРАВОВИЙ СТАТУС ОСОБИ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Лекції	ПЗ	Сам. роб.
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль I. Основні категорії правового статусу особи			
1	Поняття правового статусу особи	2	2	–
2	Історичний розвиток учення про особу	2	2	8
3	Етапи розвитку правового статусу особи в Україні	2	2	–
4	Сучасна правова регламентація статусу особи. Діяльність ООН у цьому напрямі	4	–	–
5	Міжнародний білл про права людини та правовий статус особи	2	2	8

1	2	3	4	5
	Змістовий модуль II. Конституційно-правові гарантії правового статусу особи			
6	Визначення правового статусу особи у громадянському суспільстві	2	2	–
7	Конституційна юрисдикція в Україні щодо правового статусу особи	2	–	–
8	Право на особисту недоторканність, повагу і гідність	2	–	–
9	Факультативні соціальні права особи	2	–	6
10	Свобода особи та її правова регламентація фіксованими нормами та нормами звичаєвого права	2	2	–
11	Обов'язки особи	2	–	–
	Змістовий модуль III. Механізми контролю дотримання прав і свобод людини			
12	Поняття міжнародного контролю реалізації прав і свобод особи та захист порушених прав	2	–	–
13	Механізми захисту прав особи та захисту порушених прав у межах ООН	2	2	8
14	Захист прав людини в Європі	2	2	6
15	Захист прав особи на національному рівні	2	2	6
16	Інститут омбудсмена в різних державах	2	–	6
17	Міжнародні інституції і процедури імплементації міжнародних стандартів з прав людини	2	–	6
18	Співвідношення прав народів, націй і окремої людини	2	2	6
Разом годин: 108		36	18	54

ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Змістовий модуль I. Основні категорії правового статусу особи

Тема 2. Історичний розвиток учення про особу

Питання для самоконтролю

1. Доантичний період розвитку людства та визначення прав людини.
2. Античний світ і різні підходи до прав особи.
3. Перші школи на шляху розробки стандартів прав і свобод особи.
4. Мислителі античності, які відстоювали права й свободи людини.
5. Закони про права й свободи людини в античному світі.
6. Християнство та права людини.
7. Роль соціалістичного утопізму у становленні системи міжнародно-правового захисту людини

Практичні завдання

1. Підготувати реферат за темою “Вплив природно-правової концепції на розвиток учення про правовий статус особи”.
2. Підготувати аргументи для наукової дискусії за темою “Визнання прав особи в умовах панування доктрини позитивізму”.
3. Підготувати доповідь за темою: “Новий етап у визначенні правового статусу особи з огляду на розвиток людства у XVII–XVIII ст., зумовлений розвитком капіталу та гуманізацією суспільних відносин”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. **Зазначте, які з перелічених категорій прав вперше були закріплені в національних і міжнародних актах про права людини:**
  - а) права міжнародних організацій;
  - б) громадянські та політичні права;
  - в) соціально-економічні права;
  - г) культурні права.

2. Ідею природного права розвинув:

- а) К. Бергбом;
- б) Г. Грацій;
- в) Г. Шершеневич.

3. Правовим документом, в якому вперше було відображено концепцію свободи людини, є:

- а) Французька декларація прав людини і громадянина;
- б) Конституція США;
- в) Англійська велика хартія вольностей;
- г) Загальна декларація прав людини.

Література [1–3; 7; 9–10]

Тема 5. Міжнародний білль про права людини та правовий статус особи

Питання для самоконтролю

1. Випадки, в яких держави можуть відступати від положень Пакту про громадянські і політичні права.
2. Факультативний протокол до Пакту про громадянські і політичні права.
3. Поняття геноциду.
4. Міжнародні документи, які прийнято для запобігання геноциду.
5. Поняття апартеїду, регулювання боротьби з ним.
6. Значення расизму.
7. Міжнародні акти, присвячені боротьбі з расизмом та расовою дискримінацією.
8. Боротьба із дискримінацією в галузі освіти.
9. Заборона дискримінації в галузі праці і занять.

Практичні завдання

1. Підготувати реферат за темою “Діяльність регіональних міжнародних організацій, спрямована на забезпечення дотримання прав особи”.
2. Підготуватися до колоквіуму за темою “Значення Загальної декларації прав людини для подальшого розвитку міжнародно-правового захисту особи”.

3. Підготувати доповідь за темою “Міжнародно-правовий механізм забезпечення прав особи”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Міжнародний білль про права являє собою:

- а) єдиний цілісний міжнародно-правовий акт;
- б) два взаємопов'язаних міжнародно-правових пакти;
- в) п'ять міжнародно-правових актів, що об'єднані спільною метою.

2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права — це документ:

- а) універсального характеру;
- б) регіонального характеру;
- в) партикулярного характеру.

3. Співвідношення імперативного обов'язку держав щодо забезпечення прав особи в Міжнародному пакті про громадянські і політичні права і Міжнародному пакті про соціальні, економічні і культурні права є наступним:

- а) більша імперативність положень характерна для Міжнародного пакту про громадянські і політичні права;
- б) у Міжнародному пакті про соціальні, економічні і культурні права більш імперативно сформульований обов'язок держав забезпечувати ці права;
- в) обидва міжнародних пакти наділені однаковою імперативністю щодо обов'язку держав забезпечувати закріплені в них права.

Література [6–7; 11–15; 17]

Змістовий модуль 2. Конституційно-правові гарантії правового статусу особи

Тема 9. Факультативні соціальні права особи

Питання для самоконтролю

1. Поняття соціально-економічних прав особи.
2. Види соціально-економічних прав особи.

3. Причини, які обумовлюють “вторинність” соціально-економічних прав.
4. Відображення соціально-економічних прав в міжнародних актах універсального характеру.
5. Особливості забезпечення соціально-економічних прав особи в колишньому СРСР.
6. Закріплення соціально-економічних прав на регіональному рівні.
7. Специфіка конституційно-правового закріплення соціально-економічних прав.
8. Роль ООН у забезпеченні соціально-економічних прав особи.
9. Вплив Міжнародної організації праці на стан дотримання соціально-економічних прав у світі.

Практичні завдання

1. Розглянути та проаналізувати Європейську соціальну хартію.
2. Вивчити основні положення Декларації основних принципів і прав у сфері праці.
3. Підготуватися до колоквиуму за темою “Реалізація Україною міжнародних норм і програм, спрямованих на організацію соціального партнерства”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Соціальні права особи характеризуються:

- а) меншою формальною визначеністю порівняно з громадянськими і політичними правами;
- б) незалежністю можливості їх державного забезпечення від наявних економічних ресурсів;
- в) належністю до “прав третього покоління”.

2. Європейська соціальна хартія була прийнята в межах:

- а) СНД;
- б) ЄС;
- в) Ради Європи.

3. Сторонами соціально-партнерських відносин є:

- а) представники профспілок і представники роботодавців;

- б) уряд та представники профспілок;
- в) уряд, представники профспілок та представники роботодавців.

Література [6; 11; 18–21]

Змістовий модуль III. Механізми контролю дотримання прав і свобод людини

Тема 13. Механізми захисту прав особи та захисту порушених прав у межах ООН

Питання для самоконтролю

1. Критерії, за якими поділяються міжнародні контрольні механізми захисту прав людини.
2. Функції ЕКОСОП.
3. Акт, на підставі якого було створено Комітет ООН з прав людини.
4. Функції, що виконує Комітет ООН з прав людини.
5. Доповіді держав в Комітеті ООН з прав людини.
6. Індивідуальні повідомлення відповідно до Факультативного протоколу.
7. Порядок звернення із скаргою до Комітету ООН з прав людини.
8. Порядок розгляду справ в Комітеті ООН з прав людини.
9. Завдання Комісії ООН з прав людини.

Практичні завдання

1. Підготувати реферат за темою “Мета створення та повноваження Комісії ООН з прав людини”.
2. Підготувати реферат за темою “Засоби реагування Комітету ООН з прав людини до держав-порушниць”.
3. Підготуватися до колоквіуму за темою “Значення нормотворчої діяльності ООН для розвитку держав пострадянського простору”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Міжнародна організація праці, ЮНЕСКО, ВООЗ – це:

- а) незалежні міжнародні організації, діяльність яких спрямована на захист прав людини;
- б) спеціалізовані установи ООН, сфера діяльності яких пов’язана з правами людини;
- в) органи Організації Об’єднаних Націй.

2. Система захисту прав людини, що існує в межах ООН, являє собою:

- а) систему захисту прав людей, що охоплює Західну Європу і США;
- б) універсальну інституційну систему прав людини;
- в) систему захисту прав людини, що існує на регіональному рівні.

3. Органами ООН, до компетенції яких безпосередньо належать питання прав людини, не є:

- а) Економічна та Соціальна Рада;
- б) Генеральна Асамблея;
- в) Верховна Палата ООН з прав людини;
- г) Верховний комісар ООН з прав людини.

Література [6; 17; 18; 22; 23]

Тема 14. Захист прав людини в Європі

Питання для самоконтролю

1. Історія прийняття Європейської конвенції з прав людини та основних свобод.
2. Передумови прийняття рішення про необхідність створення регіональних механізмів захисту прав людини.
3. Порівняльно-правові аспекти Європейської конвенції з прав людини і Пакту про громадянські і політичні права.
4. Структура Європейського суду з прав людини.
5. Функції Європейського суду з прав людини.
6. Повноваження Європейської комісії з прав людини.
7. Роль Європейського суду з прав людини у сфері захисту прав людини.
8. Суб'єкти звернення із скаргами до Європейського суду з прав людини.
9. Справи, що належать до компетенції Європейського суду з прав людини.

Практичні завдання

1. Складіть скаргу до Європейського суду з прав людини.

2. Підготуйте реферат на тему “Реформа Комісії і Суду з прав людини”.
3. Підготуйте реферат на тему “Характер діяльності Європейського суду з прав людини”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Найбільш розвинутим контрольним механізмом щодо дотримання його положень характеризується такий Міжнародно-правовий акт:

- а) Європейська конвенція з прав людини та основних свобод;
- б) Загальна декларація прав людини;
- в) Міжнародний пакт про соціальні, економічні і культурні права.

2. Основним міжнародно-правовим актом, прийнятим в межах Європи щодо захисту соціально-економічних прав, є:

- а) Європейська соціальна конвенція;
- б) Європейський соціальний пакт;
- в) Європейська соціальна хартія.

3. Європейська конвенція з прав людини та основних свобод на-самперед спрямована на захист:

- а) соціальних та економічних прав людини;
- б) громадянських і політичних прав людини;
- в) культурних прав людини.

Література [22; 24–27; 31]

Тема 15. Захист прав особи на національному рівні

Питання для самоконтролю

1. Відмінність між поняттями “права” і “свободи”.
2. Назвіть відомі Вам визначення поняття прав людини.
3. Сформулюйте поняття механізму захисту прав людини.
4. Назвіть права людини, які є невід’ємними.
5. Відмінність між поняттями “права людини” і “права громадянина”.
6. Розкрийте поняття “свобода людини”.
7. Назвіть відомі Вам підходи до розуміння свободи людини.

8. Поясніть поняття “рівність людей”.
9. Юридичний зміст принципу рівності.
10. Охарактеризуйте поняття “правова держава”.
11. Поняття правової держави за Кантом.
12. Характерні ознаки правової держави за Кістяківським.
13. Конституційне закріплення поняття правової держави.
14. Специфіка природно-правових теорій прав людини.
15. Зміст позитивістського вчення у галузі прав людини.
16. Загальні тенденції вчення про права людини у працях філософів Давньої Греції.
17. Особливості поглядів мислителів-софістів.
18. Вчення Г. Гроція про права людини.
19. Теорія Дж. Локка щодо прав людини.

Практичні завдання

1. Підготуватися до колоквиуму за темою “Вплив американської Декларації незалежності 1776 р. на подальше утвердження прав людини”.
2. Підготувати доповідь за темою “Обґрунтування теорії природного права у працях Чичеріна”.
3. Підготувати реферат за темою “Історичний розвиток учення про соціально-правову державу”.

Тестові завдання для самоконтролю

1. **Зазначте, яка із зазначених теорій була сприйнята у США раніше:**
  - а) теорія правової держави;
  - б) теорія соціальної держави;
  - в) вищезазначені доктрини були втілені у США одночасно.
2. **Зазначте, для якої із перелічених концепцій про права людини є характерною думка про те, що право людини — це тільки те, що відображено в законодавстві:**
  - а) природно-правова концепція;
  - б) позитивістська концепція;
  - в) соціологічна концепція.

3. Визнання та сприйняття в Україні загальнолюдських гуманістичних цінностей слід зарахувати до:

- а) матеріальних гарантій прав людини;
- б) процесуальних гарантій прав людини;
- в) ідеологічних гарантій прав людини;
- г) організаційно-правових гарантій прав людини.

Література [16–20; 31–33; 35]

Тема 16. Інститут омбудсмена в різних державах

Питання для самоконтролю

- 1. Сфера компетенції омбудсменів.
- 2. Порядок звернення громадян до омбудсменів.
- 3. Повноваження омбудсменів у зарубіжних країнах.
- 4. Методи діяльності омбудсменів.
- 5. Форми реагування омбудсменів.
- 6. Історія створення інституту омбудсмена в Україні.
- 7. Особливості української моделі омбудсмена.
- 8. Повноваження уповноваженого Верховної Ради з прав людини.
- 9. Порядок звернення до Уповноваженого з прав людини в Україні.
- 10. Засоби реагування Уповноваженого з прав людини в зарубіжних країнах.

Практичні завдання

- 1. Підготуватися до колоквіуму за темою “ Передумови створення інституту омбудсмена у світі”.
- 2. Підготувати доповідь за темою “ Шведська модель омбудсмена”.
- 3. Підготувати реферат за темою “ Розвиток інституту омбудсмена в Англії”.

Тестові завдання для самоконтролю

- 1. **Першою державою, в якій було запроваджено інститут омбудсмена, є:**
  - а) Англія;
  - б) Франція;
  - в) Швеція;
  - г) Данія.

2. Французький омбудсмен (медіатор) поєднав у собі:

- а) шведську та фінську моделі омбудсмена;
- б) італійську та іспанську моделі омбудсмена;
- в) скандинавську і англійську моделі омбудсмена.

3. У Швеції в 1980 р. було запроваджено інститут омбудсмена з рівних можливостей на підставі:

- а) закону “Про рівність можливостей національних меншин”;
- б) закону “Про рівність можливостей інвалідів”;
- в) закону “Про рівність можливостей чоловіків і жінок”.

Література [16–20; 31–33; 35]

Тема 17. Міжнародні інституції і процедури імплементації міжнародних стандартів з прав людини

Питання для самоконтролю

1. Роль Нюрнберзького трибуналу у наданні особі статусу суб'єкта міжнародного права.
2. Питання міжнародної правосуб'єктності індивіда стосовно міжнародних норм з прав людини.
3. Критерії поділу міжнародних контрольних механізмів захисту прав людини.
6. Виникнення і поширення ідеї захисту прав людини на міжнародному рівні.
7. Поява загальнолюдських стандартів прав і свобод особистості.
8. Вплив розвитку людської цивілізації на характер прав і свобод людини.
9. Плюралістична наукова думка стосовно проблеми реалізації норм міжнародного права у внутрішньодержавному.
10. Форми і способи імплементації міжнародних стандартів у галузі громадянських і політичних прав людини.
11. Форми і способи імплементації міжнародних стандартів у галузі соціально-економічних прав людини.

Практичні завдання

1. Підготувати аргументи для дискусії за темою “Внутрішня імплементація, її механізм та роль у реалізації міжнародних стандартів з прав людини.

2. Підготувати доповідь за темою “Проблеми реалізації міжнародних соціальних стандартів в Україні”.
3. Підготувати реферат за темою “Поняття та види імплементації (плюралістичні погляди вчених)”.

Тестові завдання для самоконтролю

- 1. Правом подавати скарги до Комітету ООН з прав людини наділені лише індивіди, які перебувають під юрисдикцією держав-учасниць Факультативного протоколу до:**

- а) Загальної декларації прав людини;
- б) Міжнародного пакту про громадянські і політичні права;
- в) Міжнародного пакту про соціальні, економічні і культурні права;
- г) європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод.

- 2. “Політичним” органом з прав людини, що складається з представників держав, є:**

- а) Комітет ООН з прав людини;
- б) Комісія ООН з прав людини;
- в) обидва вищезазначені органи з прав людини.

- 3. Комісія ООН з прав людини:**

- а) обмежує свою контролюючу діяльність категорією громадянських і політичних прав людини та їх порушеннями;
- б) обмежує свою діяльність категорією економічних і соціальних прав людини та їх порушеннями;
- в) не обмежує свою контролюючу діяльність жодною окремою категорією прав людини.

Література [19; 20; 44–48]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Конституційне* право зарубіжних країн / В. М. Шаповал. — К., 2001. — С. 5–93.
2. *Конституційне* право України / За ред. В. Ф. Погорілка. — К., 1999. — С. 7–68.

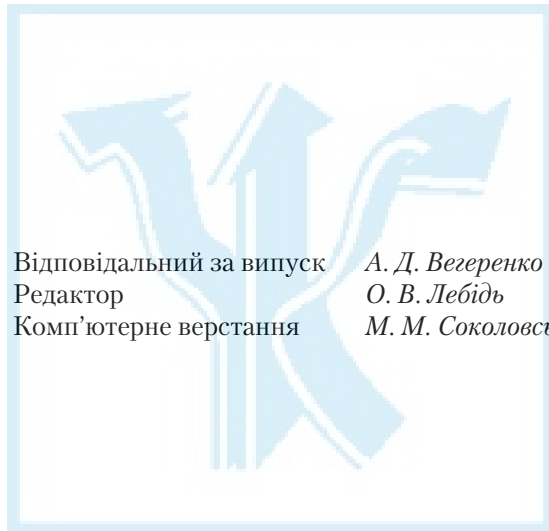
3. *Величко А.* Развитие идеи естественного права в трудах Б. Н. Чичерина // Правоведение. — 1994. — № 3.
  4. *Мюллерсон Р. А.* Права человека: идеи, нормы, реальность. — М., 1991. — С. 6–58.
  5. *Нерсесянц В.* Философия права. — М., 1989. — С. 45–71.
  6. *Новицькі М.* Права людини /<http://www.hro.org/indo/index.htm>
  7. *Основи конституційного права України* / За ред. В. В. Копейчикова. — К., 1997. — С. 21–80.
  8. *Политическая энциклопедия.* — М., 1999.
  9. *Міжнародний Пакт про економічні, соціальні і культурні права* від 16 грудня 1966 р.
  10. *Міжнародний Пакт про громадянські і політичні права* від 16 грудня 1966 р.
  11. *Факультативний протокол до Міжнародного Пакту про громадянські і політичні права* від 16 грудня 1966 р.
  12. *Конвенція про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього* від 9 грудня 1948 р.
  13. *Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти* від 14 грудня 1960 р.
  14. *Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації* від 21 грудня 1965 р.
  15. *Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поведінки і покарання* від 10 грудня 1984 р.
  16. *Права человека* / Отв. ред. Е. А. Лукашова. — М., 1999. — С. 160.
  17. *Права человека: Сб. междунар.-прав. документов.* — Минск: Белфранс, 1999. — С. 5–27.
  18. *Давидова М.* Соціально-економічні права як критерій аналізу і класифікації сучасних демократичних держав // *Право України.* — 2001 р. — № 8. — С. 32–35.
  19. *В. Г. Буткевич.* Міжнародне право. Основи теорії. — К., 2004. — С. 260–261.
  20. *Колосов Ю. М.* Соотношение международного и внутригосударственного права // *Международ. право* / Отв. ред. Ю. М. Колосов, Э. С. Кривчикова. — М., 2000. — С. 9, 10.
- Додаткова*
21. *Шварц Г.* Экономические и социальные права // *Российский бюллетень по правам человека.* — 1995. — Вып. 6. — С. 25.

22. *Энтин М. Л.* Международные гарантии защиты прав человека. — М., 1994.
23. *Труженикова Л. Н.* Доктрина международного права о положении физического лица // *Международ. журн. междунар. права.* — 1994.
24. *Антонович Н.* Конвенція про захист прав людини і основних свобод у судах європейських держав та перспективи її застосування в Україні // *Право України.* — 2000. — № 8.
25. *Бортновська З. П.* Виконання рішень Європейського суду з прав людини на території України // “Держінформ’юст”, сайт Міністерства юстиції України.
26. *Денис М., Кей Р., Бредли Е.* Европейское право в области прав человека: Практика и комментарии. — М., 1997. — С. 18–34.
27. *Аннерс Э.* История европейского права. — М., 1994. — С. 25–29.
28. *Збірка договорів Ради Європи.* — К.: Парламент. вид-во, 2000. — С. 109–142.
29. *Vasak V.* The Council of Europe // *The international dimensions of human Right.* P., 1982. Vol. 2 P. 637.
30. *Європейський Союз.* Консолідовані договори. — К.: Port — Royal, 1999.
31. *Топорнин Б. Н.* Европейское право. — М., 1998. — С. 9, 267–269.
32. *Льїн П.* Путь к очевидности. — М., 1993. — С. 5–26.
33. *Тейр де Шарден П.* Феномен человека. — М., 1987. — С. 11–56.
34. *Фромм Е.* Бергство от свободы. — М., 1990. — С. 5–81.
35. *Кістяківський Б.* Вибране. — К., 1996. — С. 47–59.
36. *Основи конституційного права України /* За ред. В. В. Копейчикова — К., 1997. — С. 8–63.
37. *Политологический словарь.* — М. 1993.
38. *Башимов М. С.* Институт уполномоченного по правам человека за рубежом. — М., 1997. — С. 24–46.
39. *Бойцова В. В.* Омбудсмены для университетов? // *Правоведение.* — 1994. — № 4. — С. 95–97.
40. *Бойцова В. В.* Институт местного омбудсмена в Великобритании // *Правоведение.* — 1993. — № 3.
41. *Карпачова Н.* Щорічна доповідь Уповноваженого ВР України з прав людини /<http://www.ombudsmen.kiev.ua>
42. *Хаманева Н. Ю.* Место и роль института омбудсмена в системе правового контроля // *Государство и право.* — 1992. — № 2.
43. *Хаманева Н. Ю.* Охрана прав граждан зарубежных стран: институт омбудсмена (Правовой аспект) // *Сб. обзоров.* — М., 1991.

44. *Лукашук И. И.* Внутригосударственное право о соотношении его норм с нормами международного права // *Международное право / Отв. ред. Г. И. Тункин.* — М., 1982. С. — 74–77.
45. *Буткевич В. Г.* Міжнародне право. Основи теорії. — К., 2004. — С. 254–256.
46. *Мюллерсон Р. А.* Воздействие международного права на внутригосударственное // *Международ. право / Отв. ред. Г. И. Тункин.* — С. 135–142.
47. *Ануфриева Л. П.* Влияние международного права на формирование, функционирование и развитие внутригосударственного права // *Международ. публ. право / Под ред. К. А. Бекяшева.* — М., 1999. — С. 86–88.
48. *Колосов Ю. М.* Соотношение международного и внутригосударственного права // *Международ. право / Отв. ред. Ю. М. Колосов, Э. С. Кривчикова.* — М., 2000. — С. 9, 10.
49. *Броунли Я.* Доктрина инкорпорации в судах Англии и стран Содружества // *Международ. право.* — Кн. 1. — С. 82, 83, 88, 93.
50. *Гаввердовский А. С.* Имплементация норм международного права. — К., 1980. — С. 62–90.
52. *Буткевич В. Г.* Согласование международного и внутригосударственного права. — К., 1981. — С. 209–269.
51. *Черниченко С. В.* Трансформация международного права во внутригосударственное в ее различных проявлениях // *Теория международного права: В 2 т.* — М., 1999. — Т. 1. — С. 145–170.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Зміст дисципліни “Правовий статус особи”.....	5
Теми самостійної роботи студентів.....	7
Список літератури.....	17

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>О. В. Лебідь</i>
Комп'ютерне верстання	<i>М. М. Соколовська</i>

МАУП

Зам. № ВКЦ-2954

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП